

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҚАРЖЫ НАРЫҒЫН РЕТТЕУ ЖӘНЕ
ДАМУ АГЕНТТІГІ»

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК
МЕКЕМЕСІ

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

«АГЕНТСТВО РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН ПО РЕГУЛИРОВАНИЮ
И РАЗВИТИЮ ФИНАНСОВОГО РЫНКА»

А15С9Т5, Алматы қ., Көктем-3, 21-үй
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

А15С9Т5, г. Алматы, Көктем-3, дом 21
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

2020ж.30.10. № 06-2-03/1454

**Қазақстан Республикасы
Парламентінің Мәжілісі
«Ақ жол» ҚДП
фракциясының
депутаттары
А.Т. Перуашевқа
Е.Х. Барлыбаевқа
Е.С. Никитинскаяға
К.Ғ. Әбсәтіровке
Б.С. Дүйсембиновке
Д.М. Еспаеваға
М.А. Қазбековаға**

01.10.2020ж. №ДЗ-150 депутаттық сауалға

Құрметті депутаттар!

Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және даму агенттігі (бұдан әрі – Агенттік) Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің «Ақ жол» депутаттық фракциясының қарыздар бойынша пайыздық мөлшерлемелерді 7-8%-ға дейін төмендету мәселесі жөніндегі сауалын қарап, мынаны хабарлайды.

Нарықтық экономикада кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемелерінің түрлі экономикалық факторларға байланысты екендігін, ал пайыздық мөлшерлеменің деңгейін екінші деңгейдегі

банктер дербес айқындайтынын атап өтеміз. Кредиттік мөлшерлеменің деңгейін айқындайтын негізгі факторлар кредиттеудің өзіндік құны, инфляция деңгейі және кредиттік тәуекелдердің мөлшері болып табылады.

1) Кредиттеудің өзіндік құны қорландыру құнынан қалыптасады. Банктерді қорландыруда міндеттемелердің 78%-ын заңды және жеке тұлғалардың депозиттері құрайды (азаматтардың салымдары – 40%, корпоративтік салымдар – 38%). Халықтың салымдары бойынша мөлшерлемелер а.ж. мамырдағы **10,2%-дан** а.ж. тамызда **9,8%-ға** дейін, корпоративтік салымдар бойынша **7,6%-дан 7,2%-ға** дейін төмендеді.

Депозиттер бойынша ағымдағы мөлшерлемелер инфляция деңгейінен шамалы асады, осыған орай оларды күрт төмендету салымдар бойынша теріс нақты кірістілікке, халық пен бизнестің банктерден депозиттер алуына алып келеді. Бұл банктерді ұлттық валютадағы негізгі қорландыру көзінен айырады, халықты, шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерін банктердің кредиттеу көлемін қысқартады.

2) Депозиттер мен кредиттердің құнына **инфляция деңгейі** әсер етеді, ол соның ішінде іскерлік белсенділікке, халықтың ақшалай кірістеріне, жұмыспен қамтылу деңгейіне, тауар нарықтарындағы бәсекелестік дәрежесіне, тауарлар мен көрсетілетін қызметтермен қамтамасыз етілуіне, әлемдік тауар нарықтарындағы бағаларға және басқа да факторларға байланысты. Қазіргі уақытта инфляцияға халықтың карантиндік шектеулердің қолданылуы әсерімен қалыптасқан халықтың жоғары инфляциялық күтулері әсер етуде.

3) Кредиттер бойынша мөлшерлемелердің деңгейіне экономикадағы **кредиттік тәуекелдердің** жоғары мөлшері де әсер етеді, ол бизнестің іскерлік белсенділігінің құлдырауына, зардап шеккен салалардағы рентабельділіктің төмендеуіне, пандемия мен кірістердің төмендеуінен сұраныстың қысқаруына байланысты.

Сондықтан халық үшін барлық кредиттер, сондай-ақ шағын және орта бизнес үшін қарыздар бойынша мөлшерлемелерді одан әрі азайту макроэкономикалық жағдайдың жақсаруына, инфляцияның төмендеуіне және экономикадағы кредиттік

тәуекелдердің азаюына байланысты. Бұл ретте тұтынушылық кредиттер бойынша мөлшерлемелерді төмендету халық тарапынан осындай қарыздарға белсенді сұранысқа, халықтың шамадан тыс кредиттелудің өсуіне, кепілсіз тұтынушылық кредиттеудің және банк жүйесіндегі кредиттік тәуекелдер деңгейінің ұлғаюына әкеледі.

Кредиттер бойынша мөлшерлемелерді әкімшілік төмендету нарықтық баға белгілеудің бұрмалануына, экономикадағы өтімділіктің тепе-тең бөлінбеуіне, қосымша кредиттік тәуекелдерге әкеледі және бәсекелестік үшін тең емес жағдай жасайды.

Осыған орай, банктік кредиттеудің қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін қазіргі уақытта кәсіпкерлікті қаржылық қолдаудың үш негізгі бағдарламасы іске асырылуда.

Біріншіден, бизнесті жылдық **6%**-бен ұзақ мерзімді кредиттеуді ұлғайту, экономиканы әртараптандыру және жаңа импорт алмастыратын өндірістерді қаржыландыру үшін **«Қарапайым заттар экономикасы»** бағдарламасы іске асырылуда, оның жалпы көлемі **600 млрд** теңгеден **1 трлн** теңгеге дейін ұлғайтылды. Қаражат кәсіпкерлерге **10** жылға дейінгі мерзімге **6%** мөлшерлеменен беріледі.

Екіншіден, төтенше жағдайды енгізу нәтижесінде зардап шеккен шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне, оның ішінде дара кәсіпкерлерге қолдау көрсету үшін а.ж. басынан бастап Шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерін жеңілдікпен кредиттеу бағдарламасы кредиттер бойынша жылдық **8%**-дан аспайтын мөлшерлеменен іске қосылды. Бағдарлама бюджеті **600 млрд** теңгеден **800 млрд** теңгеге дейін ұлғайтылады, ірі бизнес субъектілері қосылатын болады.

Үшіншіден, шағын және орта бизнеске қолдау көрсету мақсатында «Бизнестің жол картасы-2025» бағдарламасының талаптары кеңейтілді, ол кәсіпкерлерге **6%**-бен жаңа қарыз алуға және қолданыстағы қарыздарды қайта қаржыландыруға мүмкіндік береді. Бағдарлама шеңберінде кредиттер мөлшері **2,5 млрд** теңгеден **7 млрд** теңгеге дейін ұлғайтылды, Бағдарламаға қатысу үшін салалық шектеулер алып тасталды, кредит сомасынан **85%**-ға дейін кепілдік беру лимиті ұлғайтылды.

Сонымен қатар Мемлекет басшысының кәсіпкерлік субъектілерінің банктер алдындағы борыштық міндеттемелерін төмендету бойынша тапсырмасын орындау шеңберінде экономиканың зардап шеккен салаларында салық жеңілдіктері көзделген, ШОК субъектілерінің қолданыстағы кредиттері бойынша пайыздық мөлшерлемелерді жылдық **6%**-ға дейін субсидиялау тетігі іске асырылуда.

Аталған бағдарламаларды ескере отырып, қарыз алушы болып табылатын шамамен **50%** кәсіпкердің жылдық **6%-8%** мөлшерлеменен кредиттері бар.

Сонымен бірге, халыққа әлеуметтік қаржылық қолдау шарасы ретінде ипотекалық кредиттердің қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін «7-20-25» ипотекалық тұрғын үй кредиттеу бағдарламасы ипотекалық қарыздар бойынша **7%** сыйақы мөлшерлемесімен, сондай-ақ «Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ-тың бірқатар бағдарламасы **3,5%-5%** мөлшерлеменен іске асырылуда.

Нәтижесінде бүгінгі күні ипотекалық қарыздардың **80%**-ға жуығын жылдық **7%**-дан төмен жеңілдікті мөлшерлемесі бар кредиттер құрайды.

Осылайша, кәсіпкерлер мен халыққа қаржылық қолдау көрсетудің қабылданып отырған шаралары банктік қарыздардың қолжетімділігін қамтамасыз ету және кредиттер бойынша борыш жүктемесін тиімді азайту үшін қосымша мүмкіндіктер ұсынады.

Азаматтардың банктік қарыздар бойынша проблемалық берешегін реттеу үшін жеке тұлға қарыз алушылардың берешегін сотқа дейінгі қайта құрылымдау және оңалту бойынша заңнамалық түзетулер блогы әзірленді, ол Қазақстан Республикасы Президенті Әкімшілігінің қарауына енгізілді. Ұсынылып отырған нормалар мерзімі өткен берешекті қайта құрылымдау тетігін қолдануды ескере отырып, тұтынушылық кредиттер бойынша төлеу мерзімі 90 күннен асқан **500 мыңға** жуық қарыз алушылардың мерзімі өткен берешегінің өсуін шектеуге мүмкіндік береді.

Заңнамалық түзетулердің көрсетілген блогын Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары бастама жасаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне

Қазақстан Республикасында микроқаржылық және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасына енгізу жоспарланып отыр.

Төраға

М. Әбілқасымова

*Орынд. Әбілмәжінова Ә.
тел. 8 (727) 237 1273*

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҚАРЖЫ НАРЫҒЫН РЕТТЕУ ЖӘНЕ
ДАМУ АГЕНТТІГІ»**

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК
МЕКЕМЕСІ

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

**«АГЕНТСТВО РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН ПО РЕГУЛИРОВАНИЮ
И РАЗВИТИЮ ФИНАНСОВОГО РЫНКА»**

А15С9Т5, Алматы қ., Көктем-3, 21-үй
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

А15С9Т5, г. Алматы, Көктем-3, дом 21
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

30.10.2020г. № 06-2-03/1454

**Депутатам
фракции ДПК «Ак жол»
Мажилиса Парламента
Республики Казахстан
Перуашеву А.Т.
Барлыбаеву Е.Х.
Никитинской Е.С.
Абсатирову К.Г.
Дюсембинову Б.С.
Еспаевой Д.М.
Казбековой М.А.**

На депутатский запрос от 01.10.2020г. №ДЗ-150

Уважаемые депутаты!

Агентство Республики Казахстан по регулированию и развитию финансового рынка (далее – Агентство), рассмотрев запрос депутатской фракции «Ак жол» Мажилиса Парламента Республики Казахстан по вопросу снижения процентных ставок по займам до 7-8%, сообщает следующее.

Отмечаем, что в рыночной экономике ставки вознаграждения по кредитам зависят от различных экономических факторов, а уровень процентной ставки банки второго уровня определяют самостоятельно. Основными факторами, определяющими уровень кредитной ставки, являются себестоимость кредитования, уровень инфляции и размер кредитных рисков.

1) Себестоимость кредитования складывается из стоимости фондирования. В фондировании банков 78% от обязательств составляют депозиты юридических и физических лиц (вклады граждан – 40%, корпоративные вклады – 38%). Ставки по вкладам населения снизились с **10,2%** в мае т.г. до **9,8%** в августе т.г., по корпоративным вкладам с **7,6%** до **7,2%**.

Текущие ставки по депозитам незначительно превышают уровень инфляции, в этой связи их резкое снижение приведет к отрицательной реальной доходности по вкладам, изъятию населением и бизнесом депозитов из банков. Это лишит банки базового источника фондирования в национальной валюте, сократит банковское кредитование населения и субъектов малого и среднего предпринимательства.

2) На стоимость депозитов и кредитов оказывает влияние **уровень инфляции**, который зависит в том числе от деловой активности, денежных доходов населения, уровня занятости, степени конкуренции на товарных рынках, обеспеченности товарами и услугами, цен на мировых товарных рынках и других факторов. В настоящее время на инфляцию оказывают влияние повышенные инфляционные ожидания населения, сформированные под влиянием действия карантинных ограничений.

3) На уровень ставок по кредитам также оказывает влияние высокий размер **кредитных рисков** в экономике, связанный с падением деловой активности бизнеса, снижением рентабельности в пострадавших отраслях, сокращением спроса из-за пандемии и снижения доходов.

Поэтому дальнейшее снижение ставок по всем кредитам для населения, а также займам для малого и среднего бизнеса зависит от улучшения макроэкономической ситуации, снижения инфляции и уменьшения кредитных рисков в экономике. При этом, снижение ставок вознаграждения по потребительским кредитам приведет к активному спросу на такие займы со стороны населения, росту закредитованности населения, чрезмерному увеличению беззалогового потребительского кредитования и уровня кредитных рисков в банковской системе.

Административное понижение ставок по кредитам приведет к искажению рыночного ценообразования, неравномерному распределению ликвидности в экономике, дополнительным кредитным рискам и создаст неравные условия для конкуренции.

В связи с этим, для обеспечения доступности банковского кредитования в настоящее время реализуются три основные программы финансовой поддержки предпринимательства.

Во-первых, для увеличения долгосрочного кредитования бизнеса под **6%** годовых, диверсификации экономики и финансирования новых импортозамещающих производств реализуется Программа **«Экономика простых вещей»**, общий объем которой увеличен с **600 млрд.** до **1 трлн.** тенге. Средства предоставляются предпринимателям на срок до **10** лет по ставке **6%**.

Во-вторых, для поддержки субъектов малого и среднего предпринимательства, в т.ч. индивидуальных предпринимателей, пострадавших в результате введения чрезвычайного положения, с начала т.г. запущена **Программа льготного кредитования субъектов малого и среднего предпринимательства** со ставкой по кредитам не более **8%** годовых. Бюджет Программы будет увеличен с **600 млрд.** до **800 млрд.** тенге, будут включены субъекты крупного бизнеса.

В-третьих, с целью поддержки малого и среднего бизнеса расширены условия Программы **«Дорожная карта бизнеса-2025»**, позволяющей предпринимателям получить новый заем под **6%** и рефинансировать действующие займы. В рамках Программы увеличен размер кредитов с **2,5 млрд.** тенге до **7 млрд.** тенге, исключены отраслевые ограничения для участия в Программе, увеличен лимит гарантирования до **85%** от суммы кредита.

Дополнительно, в рамках исполнения поручения Главы государства по снижению долговых обязательств субъектов предпринимательства перед банками, реализуется механизм субсидирования процентных ставок до **6%** годовых по всем действующим кредитам субъектов МСП в пострадавших отраслях экономики, для которых были предусмотрены налоговые льготы.

С учетом указанных программ порядка **50%** предпринимателей, являющихся заемщиками, имеют кредиты со ставками **6%-8%** годовых.

Дополнительно, как мера социальной финансовой поддержки населения для обеспечения доступности ипотечных кредитов реализуются программа ипотечного жилищного кредитования «7-20-25» со ставкой вознаграждения по ипотечным займам **7%**, а также ряд программ АО «Жилстройсбербанк» со ставками **3,5%-5%**.

В результате на сегодня около **80%** ипотечных займов составляют кредиты со льготными ставками ниже **7%** годовых.

Таким образом, принимаемые меры финансовой поддержки предпринимателей и населения предоставляют дополнительные возможности для обеспечения доступности банковских займов и эффективного снижения долговой нагрузки по кредитам.

Для урегулирования проблемной задолженности граждан по банковским займам разработан блок законодательных поправок по досудебной реструктуризации и реабилитации задолженности заемщиков-физических лиц, который внесен на рассмотрение в Администрацию Президента Республики Казахстан. Предлагаемые нормы позволят ограничить рост просроченной задолженности у порядка **500 тыс.** заемщиков, имеющих просрочку платежей свыше 90 дней по потребительским кредитам, с учетом применения механизма реструктуризации просроченной задолженности.

Указанный блок законодательных поправок планируется включить в проект Закона Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам регулирования микрофинансовой и коллекторской деятельности в Республике Казахстан», инициированный депутатами Мажилиса Парламента Республики Казахстан.

Председатель

М. Абылкасымова